

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 28. juni 2022 av Høyesterett i avdeling med

dommer Hilde Indreberg
dommer Henrik Bull
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Arne Ringnes
dommer Kine Steinsvik

HR-2022-1299-A, (sak nr. 22-004630STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 29. november 2021

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Geir Evanger)

mot

A

(advokat Nils Christian Nordhus)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Bull:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder oppfordringer til terrorhandlinger. Spørsmålet er om oppfordringene utgjør forsøk på medvirkning til slike handlinger, særlig om gjerningspersonens forsett med hensyn til at terrorhandlingene ville bli fullbyrdet, var tilstrekkelig konkretisert.
- (3) A ble 8. april 2021 satt under tiltale som etter rettelse under tingrettsbehandlingen lyder slik:

«I **Straffeloven § 131 tredje ledd, jf. straffeloven § 15**

for med terrorhensikt å ha forsøkt å medvirke til en straffbar handling som nevnt i straffeloven §§ 138, 142, 274, 275 og § 355. Terrorhensikt foreligger når:

b) handlingen er begått for å skape alvorlig frykt i en befolkning.

Grunnlag:

a)

I tidsrommet tirsdag 5. mars 2019 til onsdag 17. april 2019 i Skien og/eller andre steder, som deltaker i terrororganisasjonen IS som nærmere beskrevet i post II, forsøkte han å medvirke til en eller flere terrorhandlinger som skulle begås i Danmark av den danske statsborgeren B og/eller andre. I chatt med B og flere andre i brukergruppene Mujahiron og Strangers på det sosiale mediet Telegram uttalte han blant annet følgende:

- 'All destroy all of amiin'
- 'Allah ordered you to strike'
- 'Ta alle dere kan'
- 'Danskene har gått over alle grenser'
- 'Dere klarer lett 20+'
- 'Heller dø enn og leve som en som blir ydmyket av skittne kuffar'
- 'Jeg sier til deg Jhenna firdaws er har kommet ned til Danmark og kaller på folk'
- 'Gutta wallahi ikke la kuffar slippe unna uten konsekvenser'
- 'Brenn hus og bygninger'
- 'Vi vil at Danmark skal bli det nye Frankrike'

På spørsmål om det var lov å gå spesifikt etter barn og kvinner svarte han følgende:

- 'If they fight you can'
- 'Or give advice or taken part in anyway'

Han delte også oppskrifter på hvordan Molotow Cocktails og brannbomber skulle lages og brukes. I tillegg medvirket han til at det ble produsert en film som skulle spres på sosiale medier for å få "brødre" til å komme til Danmark for å utføre voldelig Jihad, samt at han delte en tekst hvor det blant annet fremgikk at de som ikke får reist for å delta i Jihad kan angripe og terrorisere

vantrø i deres hjemland. 18. april 2019 satte B og dansk statsborger C en buss i brann i Amager i København og de anskaffet også komponenter til å lage eksplosiver, men det ble ikke utført fullbyrdede terrorhandlinger.

b)

I tidsrommet torsdag 14. mars 2019 til lørdag 18. mai 2019 i Skien og/eller andre steder, som deltaker i terrororganisasjonen IS som beskrevet i post II, forsøkte han å medvirke til en terrorhandling som skulle begås av en ukjent person. I chatt med den ukjente personen på det sosiale mediet Telegram vitende om at vedkommende ville begå en terrorhandling sa han seg blant annet villig til å sende ut en film i forbindelse med terrorhandlingen der den ukjente personen avgir troskapsløfte til IS. Han skrev også at den ukjente personen måtte dra mot paradiset og at han eller hun ikke måtte være blant tvilerne. I tillegg til dette sendte han en tale av en tidligere leder i Al Qaida, D, til den ukjente personen hvor D blant annet gir eksempler på når det er berettiget å drepe mennesker som har fornærmet islam eller Profeten. Det er uvisst om den ukjente personen begikk en fullbyrdet terrorhandling.

c)

Mandag 24. juni 2019 og torsdag 27. juni 2019 i Skien og/eller andre steder, som deltaker i terrororganisasjonen IS som beskrevet i post II, forsøkte han å medvirke til en terrorhandling som skulle begås i England av den engelske statsborgeren E. I chatt med E på det sosiale mediet Conversation.im vitende om at hun ville begå en terrorhandling mot en kirke i England, formentlig St. Pauls katedral i London, uttalte han at planen var god, men at det var mye bedre å ramme en nattklubb som de var blitt beordret til. Han spurte også om E hadde alt hun trengte og rådet henne til å skaffe håndvåpen. I tillegg skrev han at E ikke måtte si noe til noen og at hun måtte ha tillit til Allah. Han oppmuntret og støttet henne også ved å gi religiøse råd og svare henne med ulike religiøse ord og uttrykk. E ble pågrepet 10. oktober 2019 før hun fikk begått terrorhandlingen.

II Straffeloven § 136 a

for å ha deltatt i en terrororganisasjon og organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.

Grunnlag:

I tidsrommet sommer 2018 til september 2019 i Skien og/eller andre steder, deltok han i terrororganisasjonen IS som han hadde avgitt troskapsløfte (baya) til, ved aktivitet på de sosiale mediene Telegram, Pluss Messenger og Conversation.im. I perioden var han administrator og et sentralt medlem i et stort antall ekstremistiske og IS-sympatiserende brukergrupper og kanaler som han til dels selv hadde opprettet. I gruppene delte han og andre deltakere propaganda blant annet for IS, filmer fra IS, taler fra kjente islamister, jihadistiske og voldelige bilder og filmer, bruksanvisninger og illustrasjoner av hvordan eksplosiver skal lages, beskrivelser av hvordan terrorangrep skal utføres, dokumenter om operasjonssikkerhet, troskapsklæring (baya) mm. Han oppbevarte også samme type materiale blant annet med tanke på fremtidig deling. I tidsperioden prøvde han også å skaffe personer til å produsere filmmateriale, han veiledet minst en person i hvordan vedkommende skulle kunne operere anonymt på nettet, han prøvde å avdekke etterretning fra myndighetene, samt at han forsøkte å få minst en person til å avgi troskapsløfte (baya) til IS. I tillegg deltok han i chatt med en lang rekke kjente og ukjente personer blant annet slik som beskrevet i post I.

III Straffeloven § 271
for å ha øvet vold mot en annen person.

Grunnlag:

Lørdag 28. mars 2020 ca. kl. 10.35 i lufteplass 1 i Telemark fengsel, avdeling Skien, dyttet han medfange F, samt skallet og slo han F gjentatte ganger i ansiktet og hodet.»

(4) Oslo tingrett avsa 15. juli 2021 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1996, frifinnes for et brudd på straffeloven § 131 første og annet ledd, jf. tredje ledd, jf. § 15, jf. post I b).
2. A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 131 første og annet ledd bokstav b), jf. tredje ledd, jf. § 15, straffeloven § 136a, straffeloven § 136 bokstav a) og straffeloven § 271 til fengsel i 12 - tolv - år, jf. straffeloven 2005 § 79 bokstav a.
3. Varetekt kommer til fradrag med 730 dager pr. 8. juni 2021 jf. straffeloven 2005 § 83.
4. Til fordel for statskassen inndras en OnePlus mobiltelefon, en stasjonær PC med tilhørende harddisker, en minnepenn av merket SanDisk USB 32G og en Apple Ipad, i medhold av straffeloven § 69 første ledd bokstav c, jf. § 75.
5. Saksomkostninger idømmes ikke.»

(5) A ble altså frifunnet for tiltalens post I b. Videre mente tingretten at post I a måtte bedømmes som overtredelse av straffeloven § 136 bokstav a om oppfordring til terrorhandling, ikke som overtredelse av § 131 tredje ledd jf. § 15 – forsøk på medvirkning til terrorhandlinger. For øvrig ble han dømt etter tiltalen.

(6) Påtalemyndigheten godtok frifinnelsen for post I b, men anket dommen når det gjaldt omsubsumeringen av post I a fra straffeloven § 131 tredje ledd jf. § 15 om forsøk på medvirkning til terrorhandlinger til § 136 bokstav a om oppfordring til terrorhandling. A anket over domfellelsen for post I a og c og post II.

(7) Borgarting lagmannsrett avsa 29. november 2021 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 131 tredje ledd, jf. første ledd, jf. annet ledd bokstav b, jf. straffeloven § 15, straffeloven § 136 bokstav a, straffeloven § 136 bokstav a, jf. straffeloven §§ 15 og 16, straffeloven § 136 a, samt for det forhold hvor skyldspørsmålet er rettskraftig avgjort i tingretten, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til en straff av fengsel i 12 – tolv – år.

Til fradrag i straffen kommer 904 – ni hundreogfire – dager for utholdt varetekt på tidspunktet for domsavsigelsen.»

(8) Lagmannsretten var enig med tingretten i at post I a måtte bedømmes som oppfordring til terrorhandling, ikke som forsøk på medvirkning til terrorhandling. As befatning med produksjonen av en film ble ansett som medvirkning til forsøk på oppfordring til

terrorhandling. For øvrig ble han domfelt for post I c og II, mens tingrettens domfellelse for post III altså allerede var endelig.

- (9) Påtalemyndigheten anket til Høyesterett over lagmannsrettens lovanvendelse under post I a. Også A anket over lovanvendelsen under post I a – han mente at oppfordringene han kom med, ikke gjaldt «terrorhandlinger». Videre anket han over post II, over saksbehandlingen under post I c og over straffutmålingen. Påtalemyndighetens anke og deler av As anke ble fremmet til behandling ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 7. februar 2022. A har senere trukket sin anke, og ankesaken er hevet for så vidt gjelder denne anken.

Mitt syn på saken

Nærmere om sakens bakgrunn

- (10) Før jeg går nærmere inn på de rettslige problemstillingene, er det hensiktsmessig å si noe om A, hans bakgrunn og tilknytning til terrororganisasjonen IS slik dette er fremstilt i tingrettens dom, som lagmannsretten viser til.
- (11) A er nå 26 år gammel og er født og oppvokst i Skien. Hans foreldre kom til Norge fra Somalia i 1987. Utover i ungdomstiden følte han seg stadig mer fremmedgjort i det norske samfunn. Fra internett og kommentarfelt fikk han et inntrykk av at nordmenn var hatefulle og rasistiske, særlig overfor mørkhudede og muslimer. Han følte seg uønsket i landet.
- (12) Familien hadde ikke vært spesielt religiøs, men fra 19-årsalderen ble A en mer praktiserende muslim. Et syv måneders opphold på en koranskole i Egypt og et opphold i Bangladesh i store deler av 2018 gjorde ham mer radikalisert. Han kom med i flere internettgrupper assosiert med terrororganisasjonen Al Qaida, og etter hvert utviklet han også et positivt syn på IS, som han oppfattet som frihetskjempere som forsvarte seg selv og islam. Han sluttet seg til IS' forestilling om at det pågår en verdensomspennende krigføring mot muslimer. Gjennom sin aktivitet på internett støttet han ytterliggående salafistiske predikanter syn på islam, inkludert behovet for voldelig «hellig krig» der terrorangrep er et sentralt virkemiddel. Lagmannsretten har lagt til grunn at han var medlem av IS i alle fall fra 24. august 2018, da han offentlig og elektronisk sverget troskap til organisasjonen, såkalt baya, og at han var et aktivt medlem frem til han ble arrestert i september 2019.
- (13) Aktiviteten på internett fortsatte etter at han kom hjem til Norge i september 2018. Jeg viser her særlig til beskrivelsen av aktivitetene i taltalens post II.
- (14) Under tingrettens og lagmannsrettens behandling forklarte to sakkyndige vitner seg om IS. Lagmannsretten gjengir tingrettens fremstilling av organisasjonens virksomhet i dag, der det blant annet står:

«Selv om IS i praksis nesten er nedkjempet som en fysisk maktfaktor i Syria og Irak, utgjør organisasjonen, ifølge en samlet vestlig etterretning og et samlet vestlig forskningsmiljø, den største terrortrusselen mot vestlige land. Selv om organisasjonen ble nedkjempet i Syria, har IS overlevd på internett. Der deles fortsatt drømmen om et kalifat av et stort antall tilhengere, og budskapet til tilhengerne er at 'kampen' nå skal utkjemper der de bor og oppholder seg.

Den sterke og vedvarende oppfordringen om å begå terrorangrep, underbygges av at budskapet samtidig søkes rettferdiggjort teologisk gjennom doktrinen om at den som begår et selvmordsangrep, kommer rett til den beste delen av paradiset 'Jannah al Firdaws'. De som avstår fra å delta i kampen vil derimot komme til å lide i fortapelse til evig tid. Doktrinen målbærer at å begå selvmordsangrep innebærer både at IS får en 'seier', og ikke minst får 'krigeren' selv evig liv. Enkle, dødelige angrep med enkle midler, gjerne begått av såkalte 'lone wolves' er å foretrekke, fordi slike angrep er vanskeligere å oppdage for myndighetene. IS får 'æren' for angrepet ved at gjerningspersonen spiller inn en video der han eller hun sverger troskap til Kalifen av IS (en 'baya') rett i forkant av angrepet.

Videoen distribueres og sendes på mange IS-kanaler på internett. Støttespillere rundt om i verden bidrar så til å spre videoene i etterkant, igjen og igjen. Terrorister oppnår heltestatus etter sin død, og er en sterk oppfordring og motivasjon for andre IS-tilhengere om å foreta liknende handlinger.»

- (15) As aktivitet har altså ligget i kjernen av IS' nåværende strategi for terrorvirksomhet. Lagmannsretten skriver i sin dom at A etter hvert ble et viktig medlem av IS, et medlem som andre søkte råd og veiledning hos, og som hadde stor innflytelse på andre.

Problemstillingen for Høyesterett

- (16) Tiltalens post I a gjelder forsøk på å medvirke til én eller flere terrorhandlinger som skulle begås i Danmark av en navngitt dansk statsborger og/eller andre. Spørsmålet er om de ulike oppfordringene som A kom med overfor denne personen og andre gjennom chat på det sosiale mediet Telegram, rammes av straffeloven § 131 tredje ledd jf. § 15 som *forsøk på medvirkning* til terrorhandlinger fremfor det mindre alvorlige straffebudet § 136 bokstav a om *oppfordring* til terrorhandlinger.
- (17) Som det fremgår av forarbeidene til straffeloven, Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 413, er det ikke et vilkår for medvirkningsansvar at den straffbare handlingen som det søkes medvirket til – hovedhandlingen – blir foretatt. Blir hovedhandlingen ikke foretatt, kan medvirkeren bare straffes for forsøk på medvirkning.
- (18) Grunnen til at tiltalen under post I a, og for så vidt også under post I c, gjelder *forsøk* på medvirkning til terrorhandling, er nettopp at As oppfordringer ikke utløste noen terrorhandling. I tiltalebeslutningen post I a nevnes riktignok en bussbrann og funn av eksplosiver, men det fremgår av lagmannsrettens dom at bussbrannen ikke var en terrorhandling, og at det ikke er grunnlag for å sette A i forbindelse med eksplosivene.
- (19) Straffeloven § 131 om terrorhandling inneholder i tredje ledd en egen bestemmelse om forsøk. Det heter her at den som «har forsett om å fullbyrde et lovbrudd» i form av en terrorhandling som nevnt i § 131 første ledd eller § 132, og som foretar handlinger som legger til rette for og peker mot gjennomføringen, straffes for forsøk. Gjerningspersonen må altså ha hatt et fullbyrdesforsett.
- (20) Ettersom tiltalen gjelder forsøk på *medvirkning*, jf. straffeloven § 15, blir det også spørsmål om hvilke nærmere krav som skal stilles til en medvirkers forsett. Som påpekt av Husabø, Straffansvarets periferi side 240 krever medvirkning et «dobbel forsett»: Medvirkeren må for det første ha forsett om at *en annen* vil fullbyrde hovedhandlingen, altså også her en

form for fullbyrdelsesforsett. For det andre må medvirkeren ha forsett om at hans egen medvirkningshandling vil stå i et medvirkende årsaksforhold til hovedhandlingen. Denne saken reiser spørsmål om første del av dette doble forsettskravet.

- (21) For å dømmes for forsøk på medvirkning må kravene til forsøksforsett og medvirkningsforsett være oppfylt. Både for forsøksforsettet og medvirkningsforsettet er sakens springende punkt om As fullbyrdelsesforsett med hensyn til de terrorhandlingene han oppfordret til, var *tilstrekkelig konkretisert* til at han kan dømmes for forsøk på medvirkning.

Kravet om fullbyrdelsesforsett i straffeloven § 131 tredje ledd

- (22) Straffeloven § 131 om terrorhandlinger rammer overtredelse av ulike straffebud som skal beskytte viktig infrastruktur, liv og helse med videre. Det dreier seg blant annet om terrorbombing, grov kroppsskade, drap, ildspåsettelse og lignende som lett kan medføre fare for menneskeliv. Det er et vilkår at handlingen er begått «med terrorhensikt», et begrep som er nærmere definert i bestemmelsens annet ledd. Det foreligger terrorhensikt blant annet når hensikten er «å skape alvorlig frykt i en befolkning», jf. annet ledd bokstav b. Dette er den aktuelle formen for terrorhensikt i saken.
- (23) Den særskilte bestemmelsen om forsøk på terrorhandling kom inn i straffeloven i 2013. Bestemmelsen krever en mindre grad av nærhet, både i tid og sted, mellom de foretatte handlingene og det forestående lovbruddet enn den alminnelige forsøksbestemmelsen i straffeloven § 16. Forsettskravet er imidlertid likt formulert i de to bestemmelsene: Det kreves at gjerningspersonen «har forsett om å fullbyrde et lovbrudd». I Prop. 131 L (2012–2013) side 84 er dette kravet kommentert slik:

«Gjerningspersonen må ha utvist forsett – han må ha bestemt seg for å fullbyrde den straffbare handlingen. I tillegg kreves at gjerningspersonen har foretatt ytre handlinger som kan anses for å peke mot en terrorhandling. I totalvurderingen av subjektive og objektive forhold, vil det likevel måtte kreves en bevisst beslutning fra gjerningspersonen om at en terrorhandling skal gjennomføres. Det kreves ikke at det er tatt en beslutning om alle detaljer om selve gjennomføringen eller at beslutningen gjelder en helt konkret forbrytelse. Det er tilstrekkelig at det kan bevises at beslutningen gjelder en terrorhandling.»

- (24) Den siste setningen, om at det er tilstrekkelig å kunne bevise at beslutningen «gjelder en terrorhandling», kan tyde på at forsettet ikke behøver å gå lenger enn til å ville gjennomføre en eller annen handling som rammes av § 131 første ledd, uten nærmere konkretisering av hvor og når, hvordan, mot hvem og så videre. Setningen må imidlertid leses i sammenheng med setningen foran, om at det ikke kreves beslutning om «alle detaljer om selve gjennomføringen», eller at beslutningen «gjelder en helt konkret forbrytelse». Det kreves altså en nærmere konkretisering av forsettet. Jeg antar at det må foretas en helhetsvurdering, der manglende konkretisering av for eksempel tid eller sted kan oppveies av et mer konkretisert forsett om for eksempel forøvelsesmåte eller offer.

Krav om fullbyrdelsesforsett ved medvirkning

- (25) Som nevnt kreves ved medvirkning «dobbelt forsett» – forsett ikke bare om at medvirkningshandlingen står i et samvirkende årsaksforhold til hovedhandlingen, men også forsett om at hovedhandlingen vil bli fullbyrdet. Spørsmålet om hvor konkretisert dette fullbyrdelsesforsettet må være, er ikke regulert i lovgivningen, og rettspraksis har i liten grad tatt stilling til dette.
- (26) Det nærmeste man kommer, er nok ankeutvalgsavgjørelsen i Rt-2008-1342. Saken gjaldt medvirkning til grovt ran av maleriene «Madonna» og «Skrik» fra Munch-museet. Rettsspørsmålet som Høyesteretts ankeutvalg tok stilling til, var om lagmannen hadde bygget på riktig rettsoppfatning da han hadde instruert lagretten om å se bort fra aktors anførsel om at det var tilstrekkelig at tiltalte med vitende og vilje hadde medvirket «til ett eller annet ran innen rimelig tid». Lagmannens begrunnelse var at spørsmålet til lagretten ikke gjaldt «medvirkning til ett eller annet ran, men til ranet av Munch-museet». Ankeutvalget var uenig i lagmannens rettsoppfatning og uttalte i avsnitt 15 og 16:
- «For å kunne domfelle for medvirkning til grovt ran er det verken et krav at ranet er rettet mot en bestemt fysisk eller juridisk person, eller at det dreier seg om en bestemt form for gjenstand. ...
- Følgelig er det heller ikke et vilkår for domfellelse at forsettet omfatter hvem den fornærmede er, eller hva som blir borttatt – så lenge forsettet knytter seg til at det blir begått et grovt ran innen rimelig tid.»
- (27) Denne uttalelsen kan forstås slik at det ikke stilles nærmere krav til konkretisering av forsettet enn at det dekker en «artsbestemmelse» av den aktuelle hovedhandlingen – hva slags lovbrudd det i så fall vil dreie seg om – så lenge forsettet også omfatter at lovbruddet skal finne sted «innen rimelig tid». Dette er også den forståelsen som aktor i saken her har argumentert for: Så lenge medvirkerens forsett omfatter at det vil bli begått en handling som rammes av straffeloven § 131 første ledd eller § 132 innen rimelig tid, stilles det ikke ytterligere krav til forsett med hensyn til sted, forøvelsesmåte, hvem hovedgjerningsperson eller offer vil være og så videre.
- (28) Her kan det imidlertid være grunn til å peke på at forsettet med hensyn til forøvelsesmåten forutsetningsvis var konkretisert et stykke på vei i saken i Rt-2008-1342: Medvirkeren hadde skaffet våpenet og bilen som skulle brukes under ranet. Men avgjørelsen viser likevel at det ikke ble stilt krav om forsett med hensyn til hvor ranet skulle skje, eller hva som skulle ranes.
- (29) At det må stilles visse krav til konkretisering ut over «artsbestemmelsen», fremgår etter mitt syn også av ankeutvalgsavgjørelsen i Rt-2015-149 avsnitt 14.
- «Utvalet viser til at ei allmenn tilsegn frå C på førehand om at han i framtida vil delta i narkotikaverksemda, ikkje er tilstrekkeleg konkret til å kunne leggje til grunn at han har medverka til alle narkotikatransaksjonane som dei andre tiltala har gjennomført. Ved vedvarande brotsverk som her, kan det ikkje krevjast at C skal ha gitt positiv tilskunding kvar gong det har vore omsett narkotika, men det må stillast krav til at den psykiske medverkinga vert knytt opp til konkrete omstende ved den strafflagde handlinga.»

- (30) Den psykiske medvirkningen måtte altså knyttes til «konkrete omstende ved den strafflagde handlinga». Uttalelsen gjelder direkte kravet til objektiv nærhet mellom medvirkning og hovedhandling, men den må også få betydning for hva fullbyrdelsesforsettet må omfatte. Etter ankeutvalgets mening holdt det til domfellelse for medvirkning til alle narkotikatransaksjonene fra den leiligheten der narkotikaen ble mottatt og oppbevart før videresalg, at han hadde flyttet inn «med det forsett å delta i As narkotikavirksomhet».
- (31) Rettspraksis gir altså holdepunkter for å oppstille et krav om en viss konkretisering av medvirkerens fullbyrdelsesforsett ut over en ren «artsbestemmelse» av hovedhandlingen, og at den skal finne sted innen rimelig tid etter medvirkningshandlingen.
- (32) Som for fullbyrdelsesforsett ved forsøk er det imidlertid vanskelig å oppstille særlig klare kriterier for hvor konkretisert fullbyrdelsesforsettet for medvirkning må være. Gröning, Husabø og Jacobsen, Frihet, forbrytelse og straff side 337 oppsummerer sitt inntrykk av rettspraksis slik:
- «[M]edvirkerens forsett må relatere seg til et brudd på et bestemt straffebud ved en eller flere bestemte anledninger, selv om tid, sted og måte for forbrytelsen ikke trenger å være fullt ut spesifisert i medvirkerens bevissthet.»
- (33) Dette kan være et nyttig utgangspunkt for vurderingen, selv om formuleringen om at tid, sted og måte ikke behøver å være «fullt ut spesifisert», nok kan forstås slik at den går vel langt i å kreve konkretisering.
- (34) Også her må det etter mitt skjønn foretas en konkret helhetsvurdering, der konkretiseringen av visse omstendigheter ved hovedhandlingen kan veie opp for manglende konkretisering av andre.
- (35) Spesielt når det gjelder psykisk medvirkning, nevner jeg til slutt at straffeloven § 183 og § 136 bokstav a inneholder egne straffebud som retter seg mot offentlig oppfordring til straffbare handlinger. Det er forutsatt i forarbeidene til § 183, Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) 342, at det vil det være en viss overlapp mellom hva som rammes av disse bestemmelsene, og oppfordringer som må regnes som psykisk medvirkning til den straffbare handlingen.

Den konkrete vurderingen av As oppfordringer

- (36) Tiltalens post I a gjelder ulike oppfordringer som A kom med mellom 5. mars og 17. april 2019. Her er gjengitt følgende uttalelser:

«- ‘All destroy all of amiin’
 - ‘Allah ordered you to strike’
 - ‘Ta alle dere kan’
 - ‘Danskene har gått over alle grenser’
 - ‘Dere klarer lett 20+’
 - ‘Heller dø enn og leve som en som blir ydmyket av skittne kuffar’
 - ‘Jeg sier til deg Jhenna firdaws er har kommet ned til Danmark og kaller på folk’
 - ‘Gutta wallahi ikke la kuffar slippe unna uten konsekvenser’
 - ‘Brenn hus og bygninger’
 - ‘Vi vil at Danmark skal bli det nye Frankrike’»

- (37) Videre:
- «På spørsmål om det var lov å gå spesifikt etter barn og kvinner svarte han følgende:
 - ‘If they fight you can’
 - ‘Or give advice or taken part in anyway’»
- (38) Våren 2019 var det omfattende uroligheter i Danmark i forbindelse med at en dansk politiker holdt en rekke fremmedfiendtlige og anti-islamske taler. Han pakket blant annet koranen inn i bacon og grillet den og brukte koranen som fotball. Handlingene ble filmet og lagt ut på hans Youtube-kanal.
- (39) Den 14. april var det store opptøyer i København etter en koranskjending samme dag. Det fremgår av lagmannsrettens dom at med unntak av de to første utsagnene, kom A med alle de ytringene som jeg har sitert fra tiltalebeslutningen, mellom 14. og 17. april 2019. Lagmannsretten har sett bort fra de to første ytringene ved sin vurdering av om A kan dømmes for oppfordring til terrorhandlinger, og jeg ser bort fra dem ved vurderingen av om han i stedet skal dømmes for forsøk på medvirkning til terrorhandlinger. De øvrige uttalelsene kom i parallelle chatter særlig med en dansk deltaker ved navn B, men også med andre, i gruppene «the Strangers» og «Mujahiron» på det sosiale mediet Telegram. Samtidig ble det delt videoer av opptøyene og videoer som oppfordret til terrorhandlinger. Andre medlemmer av gruppene kunne følge med på samtalene.
- (40) «The Strangers» hadde opptil 30 medlemmer, mens «Mujahiron» var mindre og hadde et varierende antall medlemmer. Ifølge tingrettens dom gjengitt av lagmannsretten hadde «Mujahiron» i perioden 2. og 18. april 2019 mellom tre og tolv medlemmer. B var eier av begge gruppene.
- (41) Utsagnene «ta alle dere kan» og «danskene har gått over alle grenser» kom kvelden 14. april i Mujahiron-gruppen som en reaksjon etter at det var delt videoer fra demonstrasjonene, bilde av en mann i IS-genser samt en video som viste tilgrising av koranen. B svarte på dette med «ja wallah», som betyr «jeg sverger», og A responderte med «dere klarer lett 20+».
- (42) Omtrent samtidig spør B videre i Strangers-gruppen om det er lov å drepe eller skade kvinner og barn. En annen deltaker opplyser at de lærde er delt i synet på dette, og A svarer da at «if they fight you can» og «or give advice or taken part in any way». Ifølge tingretten, som lagmannsretten her gjengir, følger han deretter opp en oppfordring fra B om å få noe om temaet fra IS og sender en tale utstyrt med IS-logo fra en predikant som gir uttrykk for det samme: Alle som støtter dem som kjemper, skal behandles som de selv kjemper, selv om de er kvinner, barn eller eldre. Tingretten og lagmannsretten har blant annet på dette grunnlaget sett bort fra muligheten for at utsagnet «dere klarer lett 20+» bare tok sikte på flere opptøyer og bilbranner, og ansett det for sikkert at han oppfordret til drap begått med terrorhensikt: De danske medlemmene i Mujahiron-gruppen skulle drepe så mange de kunne.
- (43) Om kvelden neste dag fortsetter samtalene i Mujahiron-gruppen, der deltakerne er oppgitt over at ingen gjør noe i Danmark. A svarer på et spørsmål fra en tredjeperson om hva som skjer, med at dette er helt uakseptabelt og – som gjengitt i tiltalebeslutningen – «heller dø enn og leve som en som blir ydmyket av skitne kuffar», og «jeg sier til deg Jhanna firdaws er har kommet ned til Danmark og kaller på folk». Som nevnt betyr «Jhanna» eller

«Jhenna» paradiset, og «firdaws» er den beste delen av paradiset, dit selvmordsbombere ifølge IS' ideologi kommer. Disse utsagnene følges opp med dette, som må være rettet til samtaleparten:

«Skal du holde deg unna Jhenna fordi du vil ha barn? Eller vil du gifte deg? Eller du har akkurat giftet deg»

- (44) Litt senere i samme samtale kommer utsagnet «Gutta wallahi ikke la kuffar slippe unna uten konsekvenser». «Wallahi» betyr «jeg sverger til Gud», og «kuffar» er et nedsettende ord for ikke-muslimer.
- (45) Den 16. april kommer B med en opplysning om at «muslimer rundt omkring i Danmark brænder alle mulige ting», og til det svarer A «ja brenn hus bygninger» og «det er veldig bra og veldig vanskelig og bli tatt». Et par timer senere, i forbindelse med at det deles videoer av biler og andre gjenstander som brenner i Danmark, deler A oppskrifter på molotov-cocktails og napalm.
- (46) Dagen etter, 17. april, deler B utkast til en video han har laget på oppfordring fra A for å forklare situasjonen i Danmark for «the brothers». Etter å ha sett videoen gir A uttrykk for at «dette er et perfekt tidspunkt og kalle til jihad». Når B sier at han vil lage en mer ekstrem engelsk utgave av videoen, svarer A at «ekstra ekstrem er perfekt» og – som gjengitt i tiltalebeslutningen – «vi vill at Danmark skal bli nye Frankrike». Tingretten – som lagmannsretten siterer med tilslutning – uttaler om det siste at retten er overbevist om at henvisningen til Frankrike ikke gjelder demonstrasjonene iverksatt der av «de gule vestene», men derimot terrorangrep som angrepene på konsertlokalet «Bataclan» og på redaksjonslokalene til tidsskriftet «Charlie Hebdo». Dette begrunner tingretten med at IS i sin propaganda jevnlig trekker frem terroraksjonene i Frankrike som vellykkede IS-angrep, og at ytringene må ses i sammenheng med at A delte lydfiler som oppfordret til angrep der man bor.
- (47) Min fremstilling av chatte-samtalene mellom 14. og 17. april 2019 bygger på lagmannsrettens drøftelse av om utsagnene rammes av straffeloven § 136 bokstav a om oppfordring til terrorhandlinger. Lagmannsrettens bevisresultat i denne sammenheng kan etter mitt syn likevel legges til grunn ved vurderingen av om As forsett var tilstrekkelig konkret til at oppfordringene i stedet skal bedømmes som forsøk på medvirkning til terrorhandlinger:

«Lagmannsretten er overbevist om at A på gjerningstidspunktet forsettlig fremsatte oppfordringene om å begå konkrete terrorhandlinger. Hans forsett dekker alle delene av den objektive gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 138 (terrorbombing), § 274 (grov kroppskrenkelse), § 275 (drap) og § 355 (fremkalling av fare for allmennheten). Lagmannsretten er heller ikke i tvil om at A hadde til hensikt at deltakerne i de danske gruppene skulle begå de aktuelle straffbare grunnhandlingene i terrorhensikt. Lagmannsretten betviler ikke at A ble provosert over [den danske politikeren] Paludans opptreden i Danmark med brenning av Koranen med mer. Lagmannsretten ser imidlertid helt bort fra As forklaring om at de aktuelle ytringer ble fremsatt som uttrykk for et øyeblikks frustrasjon, slik som A har gjort gjeldende. Det er tale om gjentatte utsagn over flere dager der budskapet er tydelig, og som understrekes av at han deler de samme propagandafilmerne flere ganger der det oppfordres til terrorhandlinger. 'Ta alle dere kan' og 'Dere klarer lett 20+' er konkrete oppfordringer på terrorrelaterte handlinger i form av drap eller grov kroppsskade. I chattene

legitimerer A sitt personlige syn på nødvendigheten av å begå de konkrete handlinger i terrorhensikt, ved å vise til talene fra kjente IS-demagoger.»

- (48) Lagmannsretten har altså kommet til at A forsettlig har fremsatt oppfordringer om å begå «konkrete terrorhandlinger», og at forsettet dekker alle deler av det objektive gjerningsinnholdet i flere av bestemmelsene nevnt i § 131 første ledd. Lagmannsretten var heller ikke i tvil om at A hadde til hensikt at deltakerne i de danske gruppene skulle begå handlingene i terrorhensikt.
- (49) Også tingretten, i et sitat som lagmannsretten slutter seg til, mente at flere av oppfordringene må forstås som oppfordringer om å iverksette drap begått i terrorhensikt «i den spente situasjonen som rådet i Danmark på det aktuelle tidspunkt».
- (50) Direkte i tilknytning til sin drøftelse av om A kan dømmes for forsøk på medvirkning til terrorhandling, uttaler videre lagmannsretten at forsettet hans er tilstrekkelig konkretisert med hensyn til hvilke forbrytelser som hovedgjerningspersonen eller -personene skulle begå i terrorhensikt, nemlig drap, terrorbombing og grov kroppsskade. Med henvisning til et krav som Husabø, Strafferettens periferi side 242 har oppstilt om at medvirkningsforsettet må «relatera seg til *ei bestemt krenking* av det aktuelle straffbodet, dvs. ei krenking *ved eit bestemt høve*», kommer lagmannsretten videre til at også dette vilkåret er oppfylt.
- (51) Deretter kommer imidlertid lagmannsretten til at As forsett ikke er tilstrekkelig konkretisert med hensyn til omstendigheter som tidspunkt, sted, måten hovedhandlingen skal utføres på, hvem hovedgjerningspersonen skal være, og eventuelt også hvem som vil være offer, til at han kan dømmes for medvirkning. Lagmannsretten forutsetter rett nok – basert på Husabø – at det ikke stilles strenge krav her, men mener altså at forsettet likevel ikke er konkretisert nok.
- (52) Lagmannsretten viser til at As oppfordringer disse dagene ikke skiller seg tilstrekkelig fra det han hadde sagt eller gjort på andre chatte-grupper til andre tider med andre IS-sympatisører, og at det som nå syntes å ha kommet i tillegg, var at man hadde identifisert tre personer i Danmark som da var tiltalt etter dansk terrorlovgivning.
- (53) Her mener jeg at lagmannsretten har stilt for strenge krav for å kunne dømme for forsøk på medvirkning.
- (54) Jeg er riktignok enig med lagmannsretten i at identifikasjonen av de tre personene i Danmark ikke er relevant i seg selv, særlig når lagmannsretten også legger til grunn at det ikke var noen sammenheng mellom oppfordringene og arrestasjonene i Danmark.
- (55) Innholdet i utsagnene må imidlertid holdes opp mot at de knyttet seg direkte til den opphetete situasjonen i Danmark i det aktuelle tidsrommet. Utsagnet om at Danmark skulle bli det nye Frankrike viser også at terroraksjonene – i alle fall helst – skulle skje i Danmark, og det var åpenbart at dette skulle skje som svar på provokasjonene med koranbrenning og lignende, altså på en måte som klargjorde denne sammenhengen. Den konkrete forøvelsesmåten var ikke nærmere spesifisert, men oppfordringen gikk klart ut på å drepe eller skade mange på én gang. A delte videre oppskrifter på molotov-cocktails og napalm i tilknytning til oppfordringene om brannstiftelse.

- (56) Oppfordringene var ikke rettet til klart identifiserbare mulige hovedgjerningspersoner, men de var rettet mot en mindre gruppe og til dels mot enkeltdeltakere i gruppene. Jeg peker særlig på uttalelsen i Mujahiron-gruppen om at «dere klarer lett 20+», i tilknytning til at B hadde svart med «ja wallah» på As meldinger om «ta alle dere kan» og «danskene har gått over alle grenser». Jeg viser i denne sammenheng også til As oppfølgingskommentarer til samtalepartneren etter utsagnet om at Jhanna firdaws var kommet til Danmark:

«Skal du holde deg unna Jhenna fordi du vil ha barn? Eller vil du gifte deg? Eller du har akkurat giftet deg»

- (57) Disse omstendighetene til sammen innebærer etter min mening at fullbyrdelsesforsettet var tilstrekkelig konkretisert til at A må dømmes for forsøk på medvirkning til terrorhandlinger.

Ny dom

- (58) For det tilfellet at Høyesterett mener As fullbyrdelsesforsett var tilstrekkelig konkretisert til at han kan dømmes for forsøk på medvirkning til terrorhandlinger, har aktor lagt ned påstand basert på at Høyesterett avsier ny dom i stedet for å oppheve lagmannsrettens dom.
- (59) Vilkårene for at Høyesterett skal kunne avsi ny dom fremgår av straffeprosessloven § 345 annet ledd: De «nødvendige forutsetninger» må være til stede.
- (60) A er gjennom sin forsvarer gjort kjent med at påtalemyndigheten vil nedlegge påstand om ny dom i Høyesterett, og med at han har rett til å være til stede og få ordet under Høyesteretts behandling av saken. Forsvareren har opplyst at A ønsker at saken skal få sin avslutning i Høyesterett, men at han ikke ønsker å være til stede under Høyesteretts behandling. Slik denne saken ligger an, er da Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 3 ikke til hinder for at Høyesterett avsier dom i saken.
- (61) For å kunne dømmes for overtredelse av straffeloven § 131 tredje ledd om forsøk på medvirkning til terrorhandling krever denne bestemmelsen at det med forsett om å fullbyrde foretas handlinger «som legger til rette for og peker mot gjennomføringen».
- (62) Tingretten kom til at hverken de objektive eller subjektive vilkår for straff etter straffeloven § 131 tredje ledd jf. § 15 var oppfylt. Lagmannsretten kom som nevnt til at det subjektive vilkåret – kravet til forsett – ikke var oppfylt, og tok ikke stilling til de objektive vilkårene.
- (63) Jeg mener likevel at de nødvendige forutsetninger er til stede for ny dom i Høyesterett. Som det har fremgått, inneholder lagmannsrettens dom en fyldig fremstilling av de utsagnene som A kom med, og hva som skjedde i chatte-samtalene i tilknytning til disse utsagnene, blant annet ved deling av ulike videoer. Denne fremstillingen er ikke omstridt. Det er disse utsagnene i den sammenheng de fremkom, som det er aktuelt å anse som forsøk på psykisk medvirkning til terrorhandlinger. Spørsmålet om utsagnene «legger til rette for og peker mot gjennomføringen», blir også dermed i praksis et spørsmål om utsagnene er konkretiserte nok til det. Jeg nevner i denne forbindelse at tolkningen av utsagn for å fastlegge det nærmere meningsinnholdet er en del av rettsanvendelsen, jf. HR-2019-1922-A avsnitt 13.

- (64) Jeg viser her til det jeg har sitert fra lagmannsrettens bevisresultat med hensyn til hvilket forsett A hadde, og hvorfor jeg mener det er konkretisert nok til å oppfylle kravet til fullbyrdsesforsett med hensyn til forsøk på medvirkning til terrorhandlinger som beskrevet i tiltalens post I a. Jeg kan ikke se det annerledes enn at utsagnene av samme grunner er konkrete nok til at de må sies å legge til rette for og peke mot gjennomføringen av terrorhandlingene som A ønsket at noen av deltakerne i «Strangers» eller «Mujahiron» skulle begå i Danmark i tilknytning til opptøyene våren 2019.

Straffutmåling

- (65) Lagmannsretten tok ved straffutmålingen utgangspunkt i domfellelsen for tiltalens post I c – også den overtredelse av straffeloven § 131 tredje ledd jf. § 15 – som det mest alvorlige forholdet og la til grunn at dette forholdet isolert sett tilsa fengsel i ni år. For overtredelsen av post I a, som lagmannsretten anså som overtredelse av straffeloven § 136 bokstav a, antok lagmannsretten at straffen isolert sett ville være fengsel i tre år. Etter også å ha tatt i betraktning overtredelsen av tiltalens post II om deltakelse i en terrororganisasjon, som lagmannsretten mente isolert sett tilsa fengsel i fire år og seks måneder, mens post III etter omstendighetene ikke fikk konkret betydning for straffutmålingen, kom lagmannsretten til en samlet straff på fengsel i tolv år, jf. straffeloven § 79 bokstav a.
- (66) Straffeloven § 131 tredje ledd jf. § 15 – forsøk på medvirkning til terrorhandling – har en strafferamme på 20 år og 11 måneder. Paragraf 136 bokstav a om oppfordring til terrorhandling har en strafferamme på seks år. Når A nå dømmes for overtredelse av § 131 tredje ledd jf. § 15 for tiltalens post I a i stedet for overtredelse av § 136 bokstav a, må det få konsekvenser for straffutmålingen.
- (67) Selv om handlingene beskrevet i tiltalens post I a bedømmes som overtredelse av samme straffebud som tingretten og lagmannsretten anvendte på post I c, mener jeg at overtredelsen av post I c fortsatt er det mest straffverdige forholdet. Om post I c sier lagmannsretten følgende:

«Målet med den planlagte terrorhandlingen var å drepe og ellers alvorlig skade et stort antall mennesker. Hadde den engelske kvinnen lyktes med å sprengte en bombe, eventuelt ved bruk av en bombevest(-belte), i St. Pauls Cathedral på julaften eller i påsken, ville det utover de fysiske skader på mennesker og materiell, ha forårsaket en alvorlig frykt i den engelske befolkningen. Slik lagmannsretten ser det, har A ytt betydelige psykiske bidrag til å bringe Safiyya videre fra et forberedelsesstadium til et gjennomført terrorangrep. A har på den annen side medvirket over en relativt kort periode som lå et stykke før Safiyyas forberedelser gikk over til foreta mer aktive skritt for å skaffe eksplosiver. Men da A åpenbart har forstått at vedkommende han samarbeider med, og som skulle utføre angrepet, var svært psykisk sårbar med behov for ikke ubetydelig gjennomføringsstøtte, er det grunn til å se strengere på As medvirkning enn det omfanget av hans medvirkning ellers skulle tilsi.»

- (68) Oppfordringene og As forsett var mer konkrete når det gjelder post I c enn post I a.
- (69) I forarbeidene, Prop. 131 L (2012–2013) side 85, er det uttalt at ved straff for forsøk på terrorhandlinger som ville involvert noens død, vil minstestrafen på åtte år for drap danne en slags nedre grense. Jeg har tidligere sitert fra lagmannsrettens dom at den ikke var i tvil

om at A hadde til hensikt at deltakerne i de danske gruppene skulle begå blant annet drap i terrorhensikt. Jeg antar at straffen isolert sett for post I a vil ligge ved omtrent åtte års fengsel.

- (70) Aktor har lagt ned påstand om at den samlede straffen etter omsubsumering av post I a i utgangspunktet settes til fengsel i 14 år, men at det gis et fradrag på to måneder for belastningen ved den lange tiden A har sittet i varetektsfengsel. Jeg slutter meg til dette.

Konklusjon

- (71) Jeg stemmer for denne

D O M :

A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 131 tredje ledd, jf. første ledd, jf. annet ledd bokstav b, jf. § 15 (to tilfeller), straffeloven § 136 a, samt for det forhold hvor skyldspørsmålet er endelig avgjort i tingretten, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til en straff av fengsel i 13 – tretten – år og 10 – ti – måneder.

Til fradrag i straffen går 1115 – ettusenettthundreogfemten – dager for utholdt frihetsberøvelse, jf. straffeloven 2005 § 83.

- (72) Dommer **Bergsjø:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (73) Dommer **Steinsvik:** Likeså.
- (74) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (75) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (76) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 131 tredje ledd, jf. første ledd, jf. annet ledd bokstav b, jf. § 15 (to tilfeller), straffeloven § 136 a, samt for det forhold hvor skyldspørsmålet er endelig avgjort i tingretten, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til en straff av fengsel i 13 – tretten – år og 10 – ti – måneder.

Til fradrag i straffen går 1115 – ettusenettthundreogfemten – dager for utholdt frihetsberøvelse, jf. straffeloven 2005 § 83.